

◆ ST. OLAV ◆

Nr. 25

Oslo, den 23. juni 1938.

50. årg.

Redaksjon: E. Dithmer Vanberg. Medarbeidere: Mgr. Dr. Karl Kjelstrup, dominikanerpater A. Lutz, Sigrid Undset, Lars Eskeland

„St. Olav“ utkommer en gang ukentlig. Abonnement både for inn- og utland tegnes på alle postkontor eller direkte, skriftlig i ekspedisjonen, Akersveien 5. Abonnementspris kr. 2,50 pr. kvartal forskuddsvis betalt, for utlandet tillegg av vedk. lands avisporto. Opsigelser må være eksp. ihende senest 14 dager for hvert kvartalskifte. Annonser må være innsendt innen søndag aften, manuskript innen fredag aften.

„St. Olav“'s telefoner: Redaksjon og ekspedisjon: 23743 Redaktøren privat 30487 — „St. Olav“'s ekspedisjon og forlag, Akersveien 5 I, åpent onsdag og torsdag fra 9—12 og 5—7. De øvrige dage fra kl. 9—2 Utbetalinger kun tirsdag kl. 1—2.

INNHold: Den katolske aksjon - Legmannsapostolatet. — Den eukaristiske verdenskongress i Budapest. — Til Stiklestad. — † Niels Hansen. — «Vær beredt» — Herhjemme. — og derute. — In memoriam monsignore Irgens. — Fra «Nordisk Ugeblad» nr. 25. — Fra St. Olavskirkens syndikat. — Takk.

Den katolske aksjon - Legmannsapostolatet.

*Kyrkoherde F. Krijns preken i
St. Olavs kirke 5/6 1938.*

Kjære kristne.

Det er en vakker og lykkelig tanke på selve pinse-aften å samle, nasjonalt sett alle landets katolske borgere og kirkelig sett alle Vikariatets katolikker, til drøftelse av de spørsmål som har krav på vår åndelige og aktive interesse for den del av Guds jord og rike, hvor hver og en av oss har fått til-delt sin plass.

Individets rettigheter.

På det åndelige som på det materielle livs område forsvarer vi kristne retten til privat eiendom — vi har alle rett og plikt til å være oss selv og særlig i vår tid er det nødvendig å hevde dette. En gang vil jo Gud dra oss til regnskap for i hvor høi grad og hvorledes vi har forvaltet den plass han har betrodd nettopp oss personlig. Individets rettigheter hører i våre dager til noe av det mest omstridte og derfor må de forsvares om enn selvfølgelig uten ensidighet. Ti når Guds jord og Guds rike er et eneste hele, så er der vel nok i dem begge to av-grensede underavdelinger, men deres grenser tangerer hverandre. Og likeledes er vel nok ethvert menneske sig selv, men det har tillike en nabo — og i like så høi grad som alle har ansvaret for sin egen del, har alle tilsammen et kollektivt ansvar for helheten.

Efter tid, alder, evner, stand og omstendigheter kan et sådant ansvar være mer eller mindre stort — men i vår tid og i våre forhold må man si at det snarere er stort enn det er lite. Og vi oppfyller våre plikter overfor det gjennom den *katolske aksjons apostolat*. Men er det ikke merkverdig hvor meget lettere vi godtar våre borgerlige forplik-

ter som noe selvfølgelig, fordi staten og kommunen ofte har et langt sterkere grep på vår sociale sam-følelse enn det åndelige samfund, Guds rike og Kirken? Vi kristne som lever her i verden, kan være for meget og for gjerne også av denne verden.

Alle har samfundsplikter.

Når det er tale om et apostolat tenker nok de fleste i første rekke på apostlene og deres efterfølgere: biskopene med deres medhjelpere prestenes arbeide. Som legmann er man i beste fall interessert i dette arbeids resultater, som man konstaterer enten med glede eller kritiserer og bedømmer — men man er ikke alltid klar over sin egen andel i det.

St. Paulus sier i 1. Kor. 9,16: «For når jeg preker evangeliet er det ikke noen ros for mig. Det ligger på mig som en nødvendig plikt». Og selv om dette i første rekke gjelder ordets forkynnere, som av Gud har fått i oppdrag å preke og formidle sakramentene, så gjelder det ikke mindre ordets gjørere, det vil si oss alle, fordi vi er forpliktet til ved vårt eksempel å gjøre rede for Guds lover og kristendommens guddommelige livsanskuelse. Her går ingen fri — apostlens leveregel er en almengyldig lov uten undtagelser for noen idet den lyder: «Enten da de spiser eller drikker eller hvad annet de gjør, så gjør det til Guds ære. Vær ikke til forargelse for jøder og hedninger og Guds Kirke. Slik søker jeg å tekkes alle, fordi jeg ikke søker mitt eget gagn, men de mange andres så de kan bli frelst». (1. Kor. 31—33).

Foruten det gode eksempels apostolat har vi forpliktelse til et *bønnens apostolat*. Har ikke Kristus lært oss at vi skal be om at hans rike må komme til alle? At Guds vilje må skje i alle her på

jorden som i himlen? At alle må få sitt daglige brød og at vi må forlate hverandre vår skyld og ikke bli til fristelse for hverandre, men alle bli frelst fra det onde? Begynner vi ikke Herren's bønn med «Fader vår», det vil si med å anrope vår felles far, ikke bare og først og fremst vår egen? Finnes der herligere ord enn de som Kristus sa: «Min far er eders far og min Gud eders Gud»? Og dette herlige vidnesbyrd om hans guddommelige kjærlighet til oss må vi alltid huske på, så at vi innbyrdes kan forenes i den samme uendelige kjærlighet, idet vi sier til hverandre: «Min far er din far og min Gud er din Gud» — det vil si: vi lever det samme liv, vi har den samme opprinnelse, vi er av samme blod — la oss derfor elske hverandre og tjene Gud med felles og innbyrdes kjærlighet! Ti så vil det unektelig falle oss lettere å praktisere et ofrets apostolat. Gjerne gir vi da oss selv med alt det beste vi eier til fordel for dem som trenger det — og trenge gjør vi alle, ti ingen er sig selv nok. Den kristne som vet at han skal ofre alt for alle — først av *broderkjærlighet* og så av *barmhjertighet* — vil ikke undre sig over St. Paulus' tale, men hans hjerte vil slå i takt med apostelen når denne sier: «Nu gleder jeg mig i mine lidelser for dere og utfyller i mitt kjød det, som mangler i Kristi lidelse, i hans legem som er Kirken». Hvor meget mindre vil vi ikke lide på grunn av hverandre og under hverandres feil, og hvor meget heller vilde vi ikke lide for hverandre om vi bedre fulgte apostelen Peters formaning: «Fremfor alt: hold ved i inderlig gjensidig kjærlighet, for kjærligheten skjuler en mangfoldighet av synder. Tjen hverandre, hver med den nådegave han har fått som gode husholdere over Guds mangfoldige nåde — for at Gud må forherliges i alt».

Den som etter Kristi eksempel ofrer sig for sine brødre fristes heller ikke til å søke virkeliggjørelsen av den triumferende Kirke her på jorden og tillegger sig ikke rett til å gå i spissen for den. Han undrer sig heller ikke over prøvelser, som etter Petri ord kan, lik en ild, bryte ut blandt oss, men han gleder sig over å få del i Kristi lidelse, når han hanes for Kristi skyld, og priser sig lykkelig over at ære og herlighet og Guds kraft og ånd hviler over dem, som her lider med Kristus og hans rike og Kirke for siden å inngå til herligheten.

Levende lemmer på Kristi lidende legem.

Dette er en annen lære enn verdens, men vi er nødt til å forkynne den i ord og gjerning for å kunne bli delaktig i oppfyllelsen av Kristi løfte: «Hver den som bekjenner mig for menneskene, han skal og jeg bekjenne for min Fader som er i himmelen» (Mat. 10, 32—33). De mismodige — og hvem er ikke mismodig engang imellem? — grunner over om det ikke skulde gå an å greie sig med noe mindre, med helt ubemerket å tjene Gud i sitt private lønnkammer — men det blir sikkert vanskelig å finne veien derfra til himmelen. Vi må ikke regne med å ha noen privatinngang der op-

pe, siden Kristus har vist oss den eneste vei som står åpen mellom Gud og mennesker og inntrengende, nesten truende, formanet oss: «Den som forneker mig for menneskene, vil jeg fornekte for min Fader som er i himmelen». Men når vi kan synde ikke alene i ord og gjerninger, men også ved å undlate, så kan vi også fornekte Kristus både i tale og ved å gjøre ham imot, som ved å tie og ikke gjøre noe for ham, skjønt egentlig burde det være meget vanskeligere for oss *ikke* å gjøre noe med og for Kristus enn å finne ut, hvorledes vi kan gjøre noe for ham. Ti er vi ikke medlemmer av Kirken og er ikke Kirken Kristi legeme? Finnes der en mer levende kontakt? Har ikke Kristus sagt at vi er grenene og han er vintreet og at vi skal få livet gitt av ham og beholde det så lenge vi forblir i ham? «Jeg er livet», forkynner han. «Dere er Kristi legem og lem ved lem — lemmer av hans legem, av hans kjød og hans ben», sier apostelen Paulus.

Som alle andre legemer har også Kristi mystiske legem en sjel: den Helligånd som skal inspirere oss og lære oss all sannhet og være med oss til livets og verdens ende. Men vi må ikke fortvile over at vi med en slik allikevel ikke helt og fullt forstår og gjør vår skyldighet. Gud kjenner vår ufullkommenhet og har gitt oss foruten sin egen guddommelige bistand en særlig hjelp i vår tid gjennom Kirkens *katolske aksjon*, som er det av *Kirken godkjente organiserte apostolat*.

Vår tids nye form for katolsk, d. v. s. almindelig apostolat.

Til alle tider har alle kristne hatt plikt til apostolat, men denne plikt er i våre dager blitt fremhevet på en ny måte av Kirken. Vår Kirke er jo ikke en død mekanikk, som man ofte hører påstått, men en levende organisme i stadig bevegelse og fremadskridende utvikling. Grunnvollen, hjørnesteinen, Kristus, Guds lære og love er urokkelige og uforanderlige — men viser ikke våre kirker og institusjoner fra de store til de små — hvor det rives ned og bygges op, hvor det fornyes og moderniseres?

Kristus og Kristi levende legem, Kirken, og dens levende organ har kontakt med alle tiders mennesker etter alle tiders behov. Og derfor har vår helige Fader reorganisert det katolske legemnsapostolat etter nye bestemmelser og i nye former — nemlig gjennom legemns delttagelse i hierarkiets, det prestelige apostolat.

Intet er mer nødvendig i vår tid enn at prest og legmann står sammen forat legmannen iallfall kan hjelpe, i noen tilfelle erstatte presten.

Den katolske aksjons apostolat består i legmannens delttagelse i Kirkens hierarkiske apostolat. Dets centrum er derfor Rom for hele Kirkens og Vikariatet for de enkelte delers vedkommende, og derefter og derigjennem menigheten. Menighetenes medlemmer skal samarbeide med sine sogneprester og gjennom dem med de øvrige prester og ad denne vei bør de søke hen til sin biskop og overhyrde. Dette samarbeid er ikke lenger en privatsak for

noen ivrige, vidsynte katolikker — det hviler nu på en misjon, som ledende legfolk får overdradd av biskopen for å hjelpe Kirken og prestene. Legmannens presteskap er indirekte, men derfor ikke mindre virkelig.

Det er selvfølgelig ikke så at den katolske aksjons legfolk nu skal erstatte prestene eller ta den kirkelige ledelse i menigheten — og det er heller ikke så at den mest nidkjære er den som tar alle skritt med engang og først føler sig som fullgyldig, ja til og med fullmyndig katolikk, når han får stå ansikt til ansikt med sin biskop med forbigåelse av sin sogneprest. Ennu mindre er det så, at den katolske legmann er den beste, som står i intim kontakt med sin prest, men på lang avstand fra sin biskop. Det viktige er at de livgivende impulser utgår fra Kirkens øverste ledere gjennom prestene til de ledende legfolk og gjennom dem til organisasjonsmedlemmene. Og likesom blodet vender tilbake til hjertet for å renses og tanken tilbake til hjernen for å kontrolleres, så skal den ytterste celle og alle organer i vibrerende forbindelse med sitt centrum føre strømmen av apostolatsgjerningene tilbake til dens utspring for der å renses og styrkes. Den nye oppgave, som den hellige Fader gav dette moderne og viktigste legmannsapostolat — nemlig å delta i det prestelige apostolat — omfatter alle, enten de leder eller følger ledelsen og går uten undtagelse ut på det beste for alle. 1

Den katolske aksjon er altså ikke at legmenn overtar lære- og ledemyndigheten, men at de deltar i dens utfoldelse for å utbre Guds rike på Guds jord i familie og privatlivet, i barnas oppdragelse og undervisning, i samfundslivet, i samholdet mellom kristne fra videnskapens, arbeidets, kunstens, pressens, radioens og økonomiens verden og i folkets nasjonale og internasjonale samfølelse og samkvem.

Dette veldige program omfatter mer enn planer for kristendommens ytre virksomhet — det omfatter også de kristnes indre åndelige utvikling gjennom utdypet kjennskap til religionen og rikere benyttelse av Kirkens forskjellige nådemidler.

Er det nu mulig å realisere et slikt program i vår tid, og er det klokt å opstille det? Bør vi ikke heller vente til det blir bedre tider og til vi får større muligheter? Men hvis det ikke allerede var mulig hadde vel ikke Kirkens høieste myndighet under Helligåndens ledelse offentlig grunnlagt den katolske aksjon. Det å vente til bedre tider eller i allfall til andre tider, er menneskenes sedvanlige utflukt når der skal utrettes noe som er litt usedvanlig. Allikevel skal man jo bearbeide jorden og delvis så i årets mørkeste tid for å kunne høste i den beste. Er det ikke i kristendommens vanskeligste tider at de største helgener er opstått, de nye tiders pionerer, som midt under de mest fortvilete forhold har grunnlagt Kirkens fremtid gjennom institusjoner, som er blitt innledningen til en kristelig blomstringstid?

Når Kirken nu i våre dager trues fra alle kanter behøver vi da virkelig først å diskutere, hvorvidt det

er hensiktsmessig å organisere alle de troendes motstandskraft? Er ikke den som forlater sitt fedreland når der er krig en desertør, og kan den kalles en soldat, som diskuterer istedet for å forberede sitt lands forsvar med våpen i hånd?

Men — er det mulig å utøve et apostolat i våre små forhold?

Ja, det er mulig! Se til Simon av Cyrene, som ensom bar Kristi kors — også han gir den legmann som tviler på om det er hans plikt å hjelpe og forsvare Kirken et avgjørende svar. Da ingen apostel var tilstede for å hjelpe Kristus, gjorde han det — hvor meget mer bør da ikke vår tids legfolk gjøre det! Og blandt den katolske aksjons legmannsapostler må ikke ungdommen mangle. Johannes, den yngste apostel, var Herrens modigste og mest trofaste disipel.

Og endelig har Maria, Herrens tjenerinne, og Maria Magdalene, Veronika og andre gitt oss bevis på at der også finnes plass for kvinnene i Herrens tjeneste, om enn ikke for alteret eller på prekestolen, hvortil Kristus aldri har kalt dem — enn ikke sin egen mor, som hverken til skade for sig selv eller for kristendommen bevarte i sitt hjerte det, som Kristus betrodde henne, istedet for å legge det på tungen. Ikke destomindre har Gud og Kirken oppreist det første alter etter hovedalteret, hvor Kristus bor, til jomfru Marias ære og minne. Det er bedre og sikrere og verdigere og mere i Guds mening og etter hans forordninger, at kvinnene søker å opnå en plass på alteret istedetfor foran det. Hadde man ikke fjernet dem fra alteret var det sikkert aldri opstått trengsel foran det!

Hvis jeg nu skal besvare spørsmålet om det ikke er nedsettende for legfolk og voksne å underkaste sig hierarkiets ledelse og kontroll, så vil jeg si, at det er det like så lite som det er nedsettende å være legmann og ikke prest i Kirken. Hver og en har sin gjerning og dermed sin plass efter den nådegave han har fått. Hver og ens arbeid er like viktig i sitt slags som hver og ens innsats og alles lønn blir like stor. Sier det ikke noe at det i våre kirker forekommer langt flere altre til ære for den hellige Josef enn til ære for St. Peter? Og sier det ikke ennu mer at Kirken har ophøiet den hellige Josef, håndverkeren og legmannen, som kun indirekte hjalp Kristus i hans yppersteprestlige sending, til Kirkens offisielle skytspatron fremfor den hellige Petrus, den guddommelige yppersteprests etterfølger og stedfortreder?

Et annet spørsmål er: Føler man sig ikke uverdigg og avmektigg overfor den katolske aksjons oppgave, når man vurderer den og sig selv riktig? Hertil er å svare: se på Kristus i Getsemane og hvorledes han flere ganger falt på korsveien og til og med måtte overlate sitt kors til et menneske, ti så vil vi forstå at han i sin grenseløse barmhjertigg og visdom har regnet med vår ufullkommenhet, våre feil og våre mangler.

Kjære kristne!

Det har vært min oppgave å fremheve noen tan-

Den eukaristiske verdenskongress i Budapest.

I slutten av mai samlet den 34. eukaristiske verdenskongress i Budapest alle katolikkers oppmerksomhet om sig og sitt ophøiede program: «Forsoning og bot». På et tidspunkt så truende for fred og forståelse nasjonene imellem som sjelden før drog flokk etter flokk av katolikker avsted for i noen dager å leve i den høieste internasjonales tenn, det sterkeste av alle mellomfolkelige bånd: Kristus selv i Eukaristiens skikkelse. Og møtet fant sted nettop der, hvor uværscntret var — i Europas «uroelige hjørne». Var det ikke som alle gode krefter stevnet til bistand for St. Stefans land — kan hende som en takk for hvad nettop dette land har betydd, som kristendommens bollverk mot de vantro? Fra øst og vest, fra nord og syd kom katolikker — på alle tungemål blev Frelseren prist. Kardinalstatssekretær Pacelli hadde den Hl. Fader utnevnt til sin legat — men blandt de 17 kirkefyrsters stoler, som omgav hans trone, stod to tomme og meldte om 40 000 andre tomme plasser, som skulde ha vært utfylt av nabolandenes trosfeller: kardinal Faulhaber, erkebiskop av München, og kardinal Innitzer, erkebiskop av Wien, kom ikke. Tysklands og Østerrikes katolikker hadde et forbud fra regjeringen utestengt — men kunde de ikke på annen måte så forenet de sig med sine friere og lykkeligere brødre i ånden: overalt i de tyske land blev det i de samme dager avholdt store sakramentsandakter.

*

I strålende sol oprant den første festdag, onsdag 25. mai, efter at den pavelige kardinal dagen før var blitt høitidelig mottatt på Budapests bane-gård av riksforsander Horthy, som vel selv er kalvinist, men hvis frue er ivrig katolikk, og hadde overtatt protektoratet over kongressen. Den ungar-ske kardinal Serédi og byens borgermester var selvfølgelig også til stede og hilst av folkemengdens jubel kjørte kardinal Pacelli med sitt følge til det kongelige slott hvor han skulde bo under sitt opphold. Efter pontifikalmessen onsdag morgen hyl-det den litterære og spirituelle verden Kirken på et

ker angående den katolske aksjon og legmanns-apostolatet. Vi må nu henvende oss til Helligånden og be den oplyse oss om hvorledes vi best kan svare til de forventninger som Kirken nærer til oss. Legmannen må be for prestene med biskopen i spissen, at den Helligånd må inspirere dem i våre vanskelige tider — og prestene må be Gud om å få ivrige, kloke, tro medarbeidere i Guds rike, som med glede stiller sitt praktiske kjennskap til vanskelighetene og mulighetene for Kristi rike ute i verden til disposisjon og som vil sette alle sine krefter inn til Guds ære og alles beste for å oppbygge Guds rike på Guds og vår alles jord.

Amen!

møte hvor kardinal Hlond presiderte. Den ungar-ske minister Homan innledet og derpå talte «Osservatore Romano»s redaktør grev Dalla Torre gripende og ildnende for vår hellige Fader i Rom — med begeistring sluttet hele den store forsamling sig til hans ord. Kardinal-primas Goma y Tomas av Spania og apostolisk Vikar biskop Yu-Ping av Nanking bragte hver en hilsen på sine hjemlands vegner, hvorefter «La Croix»s redaktør, pater Merklen, fant slående og vakre uttrykk for den katolske presses ansvarsbevissthet overfor sannheten og rettferdighetens sak, idet den dog aldri vilde glemme kjærlighetens og barmhjertighetens krav.

Kl. 3 fant så det egentlige åpningsmøte sted på den store skjønne Heldenplatz, som for anledningen ved hjelp av tribuner var omdannet til en kolossal festsal med plass for 140 000 mennesker. Det veldige monument som pryder plassens midte var omdannet til et praktfullt alter og dannet til-like bakgrunnen for talerne. Prestenes inntog var imponerende — først ordensprestene, så sekularprestene og tilsist prelatene og kardinalene. Efter at biskop Heylen av Namur, president for «den permanente internasjonale komité for de eukaristiske kongresser» — hvor iøvrig også mgr. Irgens var medlem — hadde budt velkommen, talte den pavelige legat. Han minnedes først Ungarns historiske misjon som vern for den kristne kultur og talte dernest om de eukaristiske kongressers betydning for fornyelse og forøkelse av troen, håpet og kjærligheten. Det skjer gjennom en sterk forkynnelse av de kristne grunnprinsipper, gjennom en kraftig betoning av forbindelsen mellom lære og liv og ved å gjenopplive nestekjærligheten, så den kan danne en urokkelig mur mot alle de krefter som vil så hat og splid mellom mennesker. Den gudløse kommunisme søker å kaste revolusjonens brannfakkell inn i det kristne samfund — ikke minst ved å så hovmot og maktsyke mellom nasjonene med det resultat at kanonene tordner i øst og vest og gravene fylles med lik. Verden vandrer idag en lidelsesens vei mellom blod og tårer — vi kristnes ansvar er stort overfor fredens evangelium, og vi må begynne med oss selv og våre egne forhold. Den maktfulle tale blev holdt på fransk og gjorde et sterkt inntrykk.

*

Mer enn 30 nasjoner var representert da kardinal Verdier dagen efter — Kristi Himmelfartsdag — leste den hellige messe på Heldenplatz. Det var felleskommunion for barna og ungdommen — under selve handlingen blev mange hundre hvite duer sluppet løs og fløi til alle sider som symbol på unge uskyldige hjerters glede.

På den første store kongressforamling om eftermiddagen blev hovedtalene holdt av prelat dr. Thimaner Toth og grev Dalla Torre. Dernest var det de enkelte nasjoners tur til gjennom en av sine representanter å fremføre en hilsen fra sitt land — hver fikk tre minutter til disposisjon. Fra Norge

bragte Lars Eskeland* på fransk den verdige hilsen som samtidig stod å lese på norsk her i «St. O.», velvilligst overlatt oss av ham. Fra Danmark talte «Nordisk Ugeblad»s redaktør pater Scherz. Dagen avsluttedes med en praktfull skibsprosjon på Donau — i det strålende skjær av himlens stjerner og illuminasjonen av alle bygninger langs breddene. Stille gled det skjønne skib «Szent Istvan» ned over floden med kardinallegaten og Kirkens andre stordignitærer ombord — men dets dyrebareste byrde var monsttransen i forstavn i et kapell av skinnende glass. Skib med geistlige og ordenssøstre ledsaget det — en uforglemmelig høitidsstund for deltagerne.

*

Fredag blev innledet med messe for 50 000 soldater, deriblandt mange invalider fra verdenskrigen. En forhenværende frontkjemper, nuværende kardinal Gerlier, celebrerte. Dagen var ellers viet forskjellige særmøter — en stor internasjonal misjonskongress samlet mange deltagere. Overordentlig interessant var den ungarske katolske aksjons møte, hvor industriminister Bornemisza talte livsnært om «Kristendommen og de sociale problemer». Dette brennende aktuelle spørsmål fikk en klar og innlysende utredning, idet ministeren navnlig fremhevet betydningen av en gjennomkristelig opdragelse. I denne lå den beste garanti for at arbeiderne ikke vilde bli utnyttet samt muligheten for å få dannet fler og fler fagforeninger ut fra kristendommens prinsipper. Selv de samfundsøkonomiske oppgaver kunde kun finne sin endelige løsning i en kristen livsanskuelse — og ministeren gjorde praktisk rede for hvorledes den ungarske regjeringens arbeidsprogram etter disse retningslinjer var lagt an.

Ved eftermiddagens store offentlige møte var ministerpresident Béla Imrédy første taler. Han nevnte øfrst hvorledes kjærligheten til Gud og familien bærer hele den kristne kultur og hvorledes mange av tidens vanskeligheter tok sitt utspring i det planmessige arbeid på å undergrave disse to viktige faktorer. Ved å utbygge og støtte familielivet opelsket man kjærligheten til den store familie: kommune- og statssamfundet og derfra var spranget ikke langt til å kunne dra hele menneskeheten inn under kjærlighetens lov.

Om kvelden og utover natten fant mennenes tilbedelse av det allerhelligste Sakrament sted på Heldenplatz. Det store rum med det klart oplyste alter og de tause knelende menn dannet et gripende billede — efter midnatt celebrerte erkebiskopen av Toledo, kardinal Goma y Thomas messen i skjæret av 15000 fakler.

*

Lørdag formiddag mottok kardinal Pacelli en delegasjon fra de kristne-sociale fagforeninger som bad ham overbringe den Hl. Fader forsikringen om ubrytelig lydighet og troskap. I sin svartale — på tysk — gjorde kardinallegaten oppmerksom på be-

tydningsfullheten av «Quadragesimo Anno»s prinsipper og hvorledes pave Pius alltid søkte å prente dem inn i verdens bevissthet. Efter at 45 000 unge piker hadde gitt forskjellig kunstnerisk underholdning kom det siste store offentlige møte, hvorunder fhv. minister Kallay talte om det eukaristiske kjærlighetsbånd mellom klasser og nasjoner, og den kjente saksfører Josef Scott rev alle med sig, idet han manet til kamp for Kristi Konge mot denne verdens fyrste. Vi kristne deler ikke menneskeheten efter race — men vi tror at frihet, likhet og broderskap kun kan trives i det helligste Sakraments ånd. Det blev kunngjort at den neste eukaristiske kongress vil finne sted i 1940 i Nizza.

*

Og så kom den siste dag — innledet med en høitidelig pontifikalmesse, celebrert av kardinallegaten selv. Over 300 000 mennesker bivånet den — og etferpå blev det lydløs stillhet, ti gjennom eteren lød nu den Hl. Faders stemme. Et stort antall høititalere formidlet den. Til å begynne med klang stemmen litt svakt, men efterhvert tiltok den i kraft og makt. Og ordene lød:

«Ennu idag gripes vår sjel når vi minnes dere — i ånden ser vi for oss statuen av den apostolske konge Stefan den hellige til hest. Vi ser ham, som bragte sitt folk den evige velsignelse og med sin himmelske hjelp stadig vokter det og hersker over det. Vi minnes denne hellige Stefan, som anbefalte sitt land og sine efterfølgere til den i all evighet levende St. Peters beskyttelse, idet han kun ved hans hjelp vilde utøve sin kongelige makt. Vi minnes hans sønn, den unge St. Emmerich, som i sin alders tidlige vår drog inn i det hellige land. Som vi allerede gjorde det på 900 års døen for hans død fremstiller vi ham som et eksempel for den katolske ungdom».

Den Hl Fader velsignet alle de tilstedeværende og fortsatte:

«Gud give at denne eukaristiske kongress må vekke den kjærlighet i alle, som med rette betegnes som evangeliets fullkomne lov, så den må bringe rike, lykkelige og uforgjengelige frukter. Gud give at den må bringe næring til vår gamle tro og forøke lengselen efter de himmelske verdier, så at den guddommelige kjærlighetsflamme styrkes og de troendes eksempel kan opmuntre alle, som til vår store sorg er faret vill, til atter å vende tilbake i allkjærlighetens favn».

Tordnende hyldestrop fulgte talen — med glød og begeistring blev pavehymnen og kongresshymnen avsunget — så meddelte kardinal Pacelli den pavelige velsignelse. Men et mektig uvær forhindret at kardinallegaten kunde holde avslutningstalen nu — istedetfor blev den holdt om kvelden i radio. Vi skal bringe den i et av de første nummer av «St. Olav». Den 34. eukaristiske verdenskongress var til ende — men dens virkninger er først nettop begynt. Måtte de bli til velsignelse for hele den katolske verden!

Til Stiklestad.

Det lakker mot Olsok! Norges helgenkonge har noe særlig å si til alle nordmenn!

Trondheims menighet holder nu på med forbedelsene til sin årlige pilgrimsferd til Stiklestad — og innbyr trosfeller landet over til valfarten.

Hvorfor ikke ordne ferietiden slik at den blir høinet ved en hyldest til Norges evige konge?

Det vilde bli et godt, et rikt minne for hele året — ja, for årene fremover.

Men kan dette ikke gå an — vel, så delta i ånden! Vær med i deres bønner og tanker, når vi her i Nidaros' gamle menighet feirer dagen med bønn, sang og pilgrimsferd!

P. A. DEUTSCH s.s. c.c.,
sogneprest.

NIELS HANSEN

Cand. mag. Niels Hansen, det danske katolske tidsskrift «Nordisk Ugeblad»s mangeårige redaktør, er avgått ved døden den 31. mai. Få har som han satt så sterke spor i det katolske liv i Danmark i begynnelsen av dette århundre — man behøver kun å åpne en årgang av hans blad fra 1910—20 for å se at det blev redigert efter en fast linje, med sakkunnskap og vidsyn. Da han på grunn av flyttelse til Thisted, en by i Nord-Jylland, trådte av som redaktør skrev hans etterfølger, pastor Bernhard Jensen, følgende vakre linjer, idet han bragte ham en takk for alt han hadde utrettet for bladet: «Ukebladet var Niels Hansen kjær. Det vet alle lesere, for det merket man snart. Det var for ham ikke en byrde, som han nu engang skulde bære, men det var hans glede og lyst uke efter uke å sende det ut, og der arbeide for Guds sak. Av og til har han nok følt sig trett av det, ikke minst når selv ikke katolikker forstod ham, ja fornærmet ham. Han har selv engang skrevet litt om de gjenvordigheter, som møtte ham som redaktør, men i almindelighet tok han sig ikke noe av det nær, men gikk rolig sin like vei efter sin samvittighet og sin beste evne. Han skjulte aldri sin overbevisning, fryktløs som han var, og han vilde alltid det gode. Han har vært med til å forme vårt religiøse liv, vår hele tenkemåte og til å gi den katolske Kirke herhjemme det preg den nu har. Vi aner selv neppe nok, hvor meget vi skylder Ukebladet og dets redaktør. Han har ganske bevisst vært med å skape den danske katolske Kirke, så vi nu vet hvem vi er — ikke et appendiks til Tyskland, England og Frankrike, men arvtagere av den gamle danske Kirke».

Det var heller ikke med glede at Niels Hansen forlot det arbeid han elsket og utførte så godt — men det var økonomiske grunner som tvang ham. Nedleggelsen av St. Andreaskolleget i 1920 forårsaket at han med sin store familie måtte søke sig et annet levebrød. Han fant det i Thisted — men redaktørgjeringen måtte han opgi.

Dog — det var ikke første gang at Niels Hansen måtte gå ofrets vei. Kan hende var det denne gang åndelig sett tyngst, fordi det var på det katolske apostolats område at offeret blev krevet — men materielt sett har det sikkert ikke falt ham lett med hustru og stor barneflokk å opgi sin sikre stilling som prest i statskirken for i 1897 å gå over til den katolske Kirke. Meget hadde han tilfelles med Krogh-Tonning, hvis verker opprinnelig førte ham på Kirkens vei, ti begge næret den mest urokkelige tillit til Guds forsorg.

Niels Hansen var født i 1866 — tok i 1889 teologisk embedseksamen og var fra 1891—97 sogneprest i Jylland, hvor han samtidig med samvittighetsfullt å passe sin gjerning selv kjempet sig gjennom tvil og anfektelser, til hans ærlige natur måtte bøie sig for den katolske Kirkes sannhet og ta konsekvensen av det. Med hustru og mange barn begynte han kampen for tilværelsen — han grunnla og blev lærer ved St. Anna menighetsskole på Amager ved København, men vanskelighetene var store og lønnen liten. Ved privatundervisning og annen lærergjerning måtte han dag og natt slite i det for å skaffe bare det daglige brød. Noen lykkelige år hadde han da han i 1908 blev adjunkt ved St. Andreas-kolleget i Ordrup, også ved København — i noen år var han også forstander for den av Mogens Ballin stiftede katolske Høiskole. Dessuten var hans flittige penn stadig i sving med oversettelser o. l. — samtidig sørget han for å gi sine barn en mønstergyldig katolsk opdragelse. Hans energi syntes ukuelig. Så falt slaget: St. Andreaskolleget blev som allerede nevnt nedlagt og dermed svant den økonomiske basis. Men nu kommer det merkverdige: intet sted i det katolske liv i København var der så meget bruk for ham at man kunde skaffe ham levelige pekuniære kår. Han søkte derfor og fikk en stilling som lærer ved Thistedes kommunale realskole — han fikk sine barn godt frem som gode katolikker, han skrev fremdeles, men det er lett å se at gleden ved selve arbeidet ikke er som før, da han stod midt oppe i det katolske livs brennpunkt i Danmark og gjennom sin redaktørvirksomhet hadde en stor aksjonsradius.

I Niels Hansen er «et eksempel for mange av oss», som hans gode venn pater Resch engang skrev, gått bort. Et liv fylt av ofre, kamper, og arbeid for familie og Kirke har tatt slutt hernede — for å bli ombyttet med livet i overflod, fred og hvile histoppe. Som et monument står hans artikler i «Nord. Ugebl.» tilbake og bringer eftertiden pud om hvem og hvad han var —

R. I. P.

„Vær beredt—“

Oslo katolske speiderpiketropp dannet.

Tirsdag den 7. juni rundet den katolske ungdomssak atter en milepel, idet Oslo fikk sin egen katolske speiderpiketropp — offisielt betegnet som Oslo VIII. Forresten er det ikke den første katolske speiderpiketropp i Norge — Bergen kommer inn som en flott nr. 1 og hadde derfor også sendt en egen representasjon med frk. Wally Bergesen i spissen.

Optagelsesfesten blev innledet med aftenandakt i St. Olavs kirke, forrettet av pater Boers, O.F.M. O.K.Y. sang og hele andakten fikk sitt særlige preg ved en rekke innbudte som overvar den. I en reservert benk hadde hele Mariakongregasjonens styre tatt plass — ennvidere bemerket man Olavsforbundets og N.K.K.F.s formenn og mange av de andre foreningers ledende medlemmer. Den vakre høitidelighet blev avsluttet med vår skjønne festsalme: «Vi elsker vår Kirke». Etterpå forsamlet man sig i det vakkert pyntede foreningslokale. Foruten de allerede nevnte var Oslo-kretschefer frk. Blütecher tilstede. Særlig glede vakte det at føreren for den danske Jeanne d'Arc-tropp, den norskfødte kammerherreinne Else Garth-Grüner med samt sin mann var tilstede. Likeledes de fleste av de herværende geistlige.

Efter at hs. høiærverdighet biskopen hadde innfunnet sig bød Theresiaforeningens direktør, pater Boers, velkommen. Han rettet en særlig takk til biskopen som med så stor sympati hadde omfattet tanken om en katolsk speiderpiketropp og derved ydet en verdifull moralsk støtte. Dernest takket pateren kretschefer for blåspeiderne i Oslo for den tillit som blev utvist nu ved å opta våre speiderpiker så de kunde bli tilsluttet det store internasjonale speiderpiketropp, idet han håpet at man aldri vilde få grunn til å angre denne velvilje. Endelig fikk kammerherreinne Garth-Grüner en særlig takk fordi hennes nærvær bevirket at man allerede på troppens «dåpsdag» kom i kontakt med de danske speiderpiker — samt speiderpikene fra Bergen som var kommet for å overvære «Lillesøsters» festdag. Pateren omtalt derpå speiderbevegelsens store betydning for ungdommen og dennes trang til aktivitet som den utløste på en god og nyttig måte. Den utviklet snarrådighet, iakttagelsesevne og et praktisk grep på tingene samt det viktigste: den er en av de beste betingelser for de unges kristne karakterutvikling — det er jo helt i katolsk ånd når speiderne innskjerpes lydighet, hjelpsomhet, selvbeherskelse og pålitelighet samt å kunne handle selvstendig og være en god kamerat. Ennvidere håpet pateren på foreldres og alle interessertes effektive støtte — f. eks. som «passive medlemmer». I noen manende ord til speiderpikene la han dem på sinne hvor stort det løfte var som de nu skulde avlegge. «Vær beredt!» skulde være deres motto og det skulde skje ved å være tro mot Gud og fedrelandet — være hjelpsom mot alle mennesker — adlyde speiderloven. Det var det samme løfte som ridderne avla i gamle dager — med Guds hjelp skulde de kunne holde det så tappert som disse hadde gjort.

Så trådte frk. Blütecher frem — speiderpikene dannet krets og som den første avla Ingrid Gonella, troppsføreren for den nye Oslo VIII, løftet på flagget.

Derpå krevet hun løftet av Dagny Bergwitz, Kari Berg, Ragnhild Breda, Grete Bruce, Anne Marie Hadland, Berit Linderud, Anne Marie Norén og Tordis Røstad. Frk. Blütecher ønsket dem alle velkommen — til disse ønsker foiet fru Garth-Grüner en hilsen fra Jeanne d'Arc-troppen i hvis navn hun lovet den nye tropp en standard. Hun håpet at troppene snart måtte møtes og lære hverandre å kjenne — og hun innskjerpet i sin vakre lille tale tilsist speiderpikene, hvad et ansvar og en kamp for idealene vil si.

Frk. Wally Bergesen bragte hilsen fra Bergen og overrakte en vakker gave — både den og hennes ord fikk et 3 x 3 hurra. Man styrket sig dernest med de materielle gleder, hvor speiderpikene debuterte som flinke vertinner. Et telegram fra mgr. Snoeys og sogneprest Gorissen samt et fra frk. Messel fikk likeledes sitt hurra — Chr. Christensen bragte hilsen fra O. K. Y. — og så gikk tepet til side for en av de nydeligste aftenunderholdninger vi har hatt. Rammen var: «Omkring leirbålet», — og sang og deklamasjon vekslet til stor glede på begge sider rampelyset. Og med speidernes aftensang sluttet den vellykkede aften.

Herhjemme.

Oslo. — Kristi Legemsfesten var begunstiget av det skjønneste vær og fikk et helt igjennem verdig og vakker forløp. At skyggen fra den siste ukens begivenhet hvilte over den var en selvfølge — men sorgen eier kan hende mer enn noen annen følelse evnen til å forene, og den dype grepethet gav sig mange skjønne uttrykk. Ikke minst klang den gjennom de to prekener. Pastor Bergwitz talte ved 8-messen over emnet «Er jeg beredt?» — pater Boers ved høimessen over det allerhelligste sakraments betydning for vårt kristenliv: uten det vilde våre kirker kun være tomme prekelokaler og vårt trosliv dømt til døden av mangel på konkret næring. Tross kirken var så overfylt som sjelden før blev procesjonen, ordnet rolig og hurtig av O. K. Y.'s ovede og dyktige ordensværn. Baldakinen over Sakramentet blev båret av fire av St. Josefsforeningens medlemmer. Hs. høiærverdighet biskopen celebrerte pontifikalmessen assistert av pastor Maesch og patrene Boers og de Paepe — ceremonimester var pastor Bergwitz. — Prosesjonen gikk i år inn på St. Sunnivas skoles festlig dekorerte gårds plass, hvor den første velsignelse lystes — den annen som vanlig fra St. Olavskirkens trapp. Med «Store Gud vi lover dig» blev høitideligheten avsluttet.

Oslo. — St. Olavs gutteskole og St. Sunnivaskolen avholdt sin eksamensfest 22. juni i den sistnevntes store vakre gymnastikklokale. Som alltid kunde begge skolene glede sig ved stor tilslutning fra foreldres og andre interessertes side, men det er også velfortjent overfor den våkne omsorg, som på begge skoler utvises av lærerpersonalet, idet der jo legges minst like så megen vekt på elevenes åndelige utvikling som på det rent kunnskapsmeddelende. — Som vanlig skilte barna sig utmerket fra den musikalske del av programmet og karakteroplesningen ved pastor Bergwitz viste klart at man også har forstått å gi elevene interesse for skolearbeidet — ellers kunde ikke resultatene være så bra. — Efter at alle bøkene var blitt utdelt holdt pastor Bergwitz, mens alle reiste sig, en minnetale over sogneprest mgr. Irgens, skolens interesserte og opofrende bestyrer og rådgiver, barnenes beste venn og lærerpersonalets beste støtte. Som et stort eksempel vil han stå for alle som har kjent ham — fred over hans minne! — Dernest takket pastor Bergwitz skolens lærerkrefter — en særlig takk fikk frk. Anna Messel, som nu forlater landet. Til tonene av «Ja, vi elsker» marsjerte den flinke og glade barneskare ut.

Fra St. Olavskirkens syndikat.

Det er en vakker og helt ut katolsk tanke å ære en kjær avdøds minne. Noen bedre måte å gjøre dette på enn ved det hellige messeoffer finnes ikke. Derfor vil syndikatet sette sig i spissen for en innsamling til en stiftet årsmesse slik at det hellige messeoffer hvert år i all fremtid kan bli frembåret i St. Olavs kirke til minne om vår avholdte sogneprest og som bønn for hans sjelero.

Vi opfordrer alle St. Olavs menighets medlemmer med oss å tegne sig på en liste, enten hos pastor H. K. Bergwitz eller i «St. Olav»s ekspedisjon!

St. Olavs kirkes syndikat:

H. CARELIUS. ANDR. HADLAND.
TAXT. CHR. MÜLLER.

In memoriam monsignore Irgens.

Fra en venn.

En kjær venn er gått bort.

For oss som hadde den lykke å kjenne ham, var det alltid en inderlig glede, en velsignelse å nyte godt av hans storsinn, vidd og godhet. Hans liv var kjærlighet. Han var slik jeg gjerne vilde være. Gud signe hans minne.

ANDREAS SÆHLIE HILLE.

Fra «Nordisk Ugeblad» nr. 25

Den 9. Juni om Formiddagen døde Sognepresten ved Sct. Olavs Kirke i Oslo, Redaktøren af «Sankt Olav», *Monsignore Henrik Irgens* i en Alder af kun 39 Aar. For den, der — som undertegnede — saa sent som Eftermiddagen før havde siddet og talt med Mgr. Irgens i hans Arbejdsværelse, maatte Meddelelsen om dette pludselige Dødsfald komme som et rystende og uforstaaeligt Budskab, og paa samme Maade er sikkert alle, som har at gøre med det katolske Arbejde i Norge — ja, vel i hele Norden, — blevet berørt af den sørgelige Nyhed.

Ved Mgr. Irgens's Død har Norges katolske Kirke mistet en god og lovende ung Søn, til hvem den uden Tvivl og med Rette havde knyttet de allerstørste Forhaabninger.

Mgr. Irgens kendte Danmark godt; hans Fader, Minister J. Irgens, der for Tiden er Norges Gesandt ved Kvirinalet, var i mange Aar Gesandt i København, og det var her, Henrik Irgens ved Jesuitpatrenes Hjælp fandt Vejen til Moderkirken i 1917. Og det vakte ikke saa lidt Furore i Oslos mondæne Kredse, da han brød af for at blive Præst — katolsk Præst.

Efter sine Uddannelsesaar i Paris og en kortere Tid i Rom kom Henrik Irgens hjem til Præsteger-

ning i Norge, først i Bergen og kort Tid efter i Oslo ved Sct. Olavs Kirke. Og længe varede det ikke, før Kirken fik Brug for den Dygtighed og det Administrationstalent, der straks havde gjort ham til en effektiv Arbejdskraft i Vikariatet. Da Norge i 1930 efter Biskop Offerdahls Død stod uden Biskop, udnævntes Henrik Irgens til Administrator for hele Kirken i Norge, og dette Hverv, der varede i ca. 2 Aar, udførte han paa en saa dygtig og værdig Maade, at han straks efter have lagt det velordnede apostoliske Vikariat Norge i Biskop Mangers Hænder modtog den ærefulde Udnævnelse til Monsignore som prelado domestico, Husprælat hos Hans Hellighed.

Det var et Særkende for Mgr. Irgens, at han lagde stor Vægt paa Præcision og paa fuldstændig Beherskelse af sit Tema, og hans Evne til at opfylde begge Krav gav ham den Sikkerhed og Værdighed, som danner Billedet af en myndig Prælat. Foruden at være nidkær m. H. t. Menighedsarbejdet indadtil stræbte Mgr. Irgens efter at genopbygge den katolske Kirkes Position udadtil og i alle Folks Bevidsthed ved paa enhver Maade at gøre sit til, at Kirkens Stilling baade i Fortid og Nutid ikke kunde mistydes; herfor forstod han paa rette Maade at benytte det Middel, der var givet ham som Redaktør af «Sct. Olav»; men ogsaa den norske Dagspresse og de fremragende selskabelige Talenter, han besad, var hans Redskaber, og han forstod altid at træffe netop den Tone i Disput'en, som skabte Respekt.

Vi maa her i Danmark udtrykke vor Sympati for vore norske Trosfæller, der har mistet en — som det norske «Dagbladet» udtrykker sig — overordentlig afholdt Mand, en kundskabsrig og fordomsfri Personlighed. Og vi udtrykker Haabet om, at det Arbejde, der er udført, aldrig maa være spildt, og at gode, stærke Hænder maa gribe, hvor Henrik Irgens slap, for at Norge atter kan blive, hvad Norge engang var.

R. I. P.

G. GARTH-GRÜNER.

For all kjærlig deltagelse i monsignore Henrik Irgens' død og begravelse ber vi hermed å få fremføre vår hjerteligste takk.

Oslo, 14. juni 1938.

J. Irgens.
Minister.

Erik og Jannicke Irgens.
Francis og Margareta Irgens.

Redaktør: E. Dithmer-Vanberg.

K. Grønli's Bok- & Akcidenstrykkeri.
(Inneh. Alf & Johs. Grønli).